

обоснованием предложенного деления является конституирования философского способа осмысления действительности как системного и занимают сути предмета в целом. Новый вариант классификации подходов к изучению религии доказывает необходимость разработки проблем философского религиоведения.

Ключевые слова: философия, богословие, философское религиоведение, рефлексивность, системность, историчность, универсальность.

Oresta Voznyak «Philosophical Religious Studies as an Alternative of Contradiction between Theology and Science». Theoretical *inaccuracy* of modern classification of approaches to religion studies is manifested in the article and a new variant of those approaches division is suggested here. Theoretical argumentation of the suggested division is the assertion of philosophical method of reality interpretation as systematic and included to the essence of the subject in general. A new variant of the classification of approaches to religion scrutiny proves the necessity of development of philosophical religious studies.

Key words: philosophy, theology, philosophical religious studies, reflexivity, consistency, historicity, universalism.

С. Ковцуняк * (м. Івано-Франківськ)

УДК 2:378.147

ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ Й ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

В статті С.Ковцуняк «Методика викладання й вивчення релігієзнавства» розкривається зміст методики викладання й вивчення релігієзнавства в його основних концептуальних поняттях та категоріях. Методика викладання релігієзнавства розглядається автором як фахова дисципліна, що поєднує здобутки дидактики й теоретичних та методологічних проблем релігієзнавства. Окреслюються проблеми й перспективи вивчення релігієзнавчої думки в Україні.

Ключові слова: методика викладання релігієзнавства; методологія методики; релігієзнавство у вищій школі; зміст методики навчання релігієзнавства: поняття, категорії; релігієзнавча освіта й виховання.

Навчальний курс "Релігієзнавство" є необхідною складовою системи гуманітарної освіти в національній школі. Він сприяє формуванню об'єктивного погляду на релігійні питання доктринального і практичного характеру. В процесі освоєння курсу майбутній фахівець отримує знання про духовну і релігійну спадщину людства, загальнолюдські цінності, які зосереджені у релігійних вченнях, збагачує себе знаннями про різноманітні

* Ковцуняк Світлана – кандидат філософських наук, доцент Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

релігійно-етичні системи. Вивчення релігієзнавства дозволяє студентам побачити закономірності розвитку релігії у суспільстві, особливості тих чи інших релігійних та релігійно-соціальних ідей, використання релігійного чинника в суспільному житті, а також з'ясувати характер впливу релігії на суспільство й безпосередньо на окрему людину.

Грунтовні дослідження з проблем вивчення релігієзнавства в Україні передусім відомі завдяки науковцям Відділення релігієзнавства Інституту філософії НАН України ім. Г. Сковороди. Помітне місце займають здобутки сучасних вчених провідних вищих навчальних закладів України, в яких забезпечується процес формування фахівців з релігієзнавства або налагоджено ефективно вивчення релігієзнавства студентами різних спеціальностей.

Предметами наукових дискусій та напрацювань, дотичними до нашого дослідження, є: детальний аналіз місця й ролі релігієзнавства як науки і навчальної дисципліни в Україні (Л. Филипович, О.Сарапін та ін.); предмет, структура та методологія релігієзнавства (А. Колодний, Б. Лобовик, В.Лубський та ін.); свобода совісті в освіті світської України (А. Колодний, М. Бабій, В. Климов, П. Яроцький та ін.); проблеми й перспективи взаємодії світської і релігійної систем освіти в Україні (С.Здіорук, В. Докаш, М. Закович, А. Кислий, П. Павлюк та ін.); розвиток інституцій з наукового вивчення релігії в структурі класичного університету (А.Юраш, Є. Мартинюк); використання джерелознавчих документів і матеріалів, інших засобів, прийомів, форм навчання у процесі викладання "Релігієзнавства" у вищій школі (Е.Бистрицька, В. Титаренко, А. Лісовський, Б. Рудий, С. Петрущенко та ін.); релігієзнавство в професійній підготовці студентів педагогічного коледжу (О. Тимчик); релігієзнавча освіта як фактор формування особистості (О. Шнурова, Н. Гаврілова, Г. Кулагіна ін.).

Таким чином, попри наявність численних підручникових й монографічних напрацювань з релігієзнавства, а також з дидактики, що складає основу теорії навчання, практично відсутні цілісні ґрунтовні дослідження з інтегрованого курсу методики викладання релігієзнавства, специфіки вивчення цього предмету студентами, з питань саме релігієзнавчого виховання.

В ході дослідження нами було передбачене вирішення наступних **завдань**: характеристика методологічних засад методики викладання релігієзнавства, що забезпечує ефективність засвоєння курсу з релігієзнавства; виокремлення концептуальних понять; аналіз змісту й функціонального призначення навчального курсу з релігієзнавства у вищій школі; визначення проблем й перспектив дослідження.

Феномен релігієзнавчої освіти. Процеси демократизації й трансформації України покликані сприяти захисту прав громадян, зокрема права на свободу світогляду та віровизнання, стали основою започаткування й розвитку системи релігієзнавчої освіти в Україні. У державних навчальних закладах до останнього

викладався курс академічного релігієзнавства як обов'язкова навчальна дисципліна. Окремі ж вузи налагодили кваліфіковану теоретико-методологічну підготовку фахівців з викладання цього курсу. Але традиції вивчення релігієзнавчої науки лише формуються, відтак методика викладання релігієзнавства займає важливу позицію в означеному ракурсі.

Методика викладання релігієзнавства є інтегративною фаховою дисципліною, необхідною складовою професійної підготовки спеціалістів з релігієзнавства. Інтегративність методики полягає у поєднанні здобутків теорії навчання (дидактики) й безпосередньо змісту навчання релігієзнавства.

Характеризуючи методологію методики викладання релігієзнавства, зауважимо, що до педагогічного інструментарію належить система принципів, методів і прийомів, форм і засобів роботи зі студентами задля ефективного засвоєння ними знань з релігієзнавства, розвитку релігієзнавчого мислення, забезпечення впливу релігієзнавства на збагачення духовності молоді.

Методологічна та теоретична основа дослідження. Вивчення релігієзнавчої думки системно організовується в умовах вищої школи. Відтак методика викладання релігієзнавства послуговується напрацюваннями педагогіки вищої школи. Так, зокрема, ґрунтовними є дослідження знаних сучасних науковців педагогів й психологів: А. Алексюка (Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія; Педагогіка вищої школи: курс лекцій – модульне навчання. – К., 1998), Б. Ананьєва (Психофізіологія студентського віку. – Л., 1974); Г.Артемчика (Методика організації науково-дослідної роботи. – К., 2000), В. Арутюнова (Гносеологічні аспекти технологізації навчання. – К., 1992), С. Вітвицької (Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К., 2003), В. Володько (Індивідуалізація та диференціація навчання і виховання. – К., 2001); О. Коваленко (Проблеми методичної підготовки викладачів спеціальних дисциплін. – К., 1996), В. Костенко (Модульно-розвивальне навчання: від управління до методичного забезпечення. – К., 2000), Л. Мамаєва (Нові технології навчання у ВНЗ. – К., 2002.), М. Фіцули (Педагогіка вищої школи. – К., 2006), А. Яблонського (Вища школа України на рубежі тисячоліть) та інших. Перелік і назва лише окремих праць педагогів вже засвідчує про міжпредметні зв'язки методики вивчення й викладання релігієзнавства з теорією навчання у вищій школі, професійною педагогікою.

Взаємозв'язок професійної педагогіки з релігієзнавством яскраво демонструє наукова робота О. Тимчик (Релігієзнавство в професійній підготовці студентів педагогічного коледжу. – Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. — К., 2002.). В ній обґрунтовується актуальність дослідження, аналізується зміст та методи вивчення релігієзнавства в коледжі. Дослідниця розкриває вплив релігієзнавства на особистісне й професійне становлення майбутніх педагогів, що зайвий раз підтверджує поліфункціональність предмету "Релігієзнавство". Це дає підстави вважати, що вищеназвана наукова робота

може слугувати одним із джерел в розробці методики й методології вивчення релігієзнавчої думки, адже методика релігієзнавства, як і саме релігієзнавство, є відносно сучасною навчальною дисципліною, а відтак і потребує свого вдосконалення.

Одним із методологічних спрямувань при викладанні методики релігієзнавства є робочі навчальні програми для студентів філософського факультету із спеціалізації "Релігієзнавство". Для прикладу, в стислій формі, проаналізуємо зміст програми за авторством С. Петрущенкова [Методика викладання філософії та релігієзнавства: робоча навчальна програма для студентів філософського факультету спеціальності – "Релігієзнавство" / Укладач: С.П. Петрущенко; Київський національний університет імені Тараса Шевченка Філософський факультет Кафедра філософії та методології науки. [Електронний ресурс.] / С.П. Петрущенко. / Режим доступу до джерела: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/courses/rob-pr/MethodikaRelig-petr.htm>].

Окреслена програма, яка може бути одним із джерел методики викладання релігієзнавства, розглядає вивчення основ знань про релігії в контексті чи поряд з навчальним курсом "Філософія", водночас констатує інтегрований процес викладання й вивчення релігієзнавства у вищій школі. Власне назва програми підтверджує новоутворену проблему у процесі викладання релігієзнавства: згідно навчального планування вивчення релігієзнавства передбачається в контексті вивчення філософії, що означає применшення ролі релігієзнавства як самостійної дисципліни в навчальному процесі. Отже, виокремлюється одна із актуальних проблем методики викладання релігієзнавства на сучасному етапі – проблема самостійного існування навчальної дисципліни релігієзнавство й подальшому незалежно від наявних в країні освітніх трансформацій.

Повертаючись до змісту аналізованої програми, зауважимо, що опорними темами обговорення є: методика викладання в системі професійної підготовки; методика викладання як предмет дослідження: емпіричний досвід та теоретичні моделі; актуальні проблеми методики викладання філософії та релігієзнавства в сучасних умовах; організаційний рівень методичного забезпечення; інформаційне забезпечення навчального процесу; технологічний рівень забезпечення навчального процесу; методична робота на рівні кафедри; методичне забезпечення викладання нормативного курсу з філософії; методичні особливості підготовки та проведення лекційного курсу; методика підготовки й проведення семінару; організація та методичне забезпечення самостійної роботи студентів; особливості системи контролю знань з релігієзнавства.

Аналізована робоча програма слугує засобом ознайомлення із досвідом викладання й вивчення релігієзнавства, способом формування майстерності викладача релігієзнавства. Аналогічний предметний зміст є і в інших джерелах [Остащук І.Б. Методичні рекомендації з релігієзнавства. – Івано-Франківськ, 2008. – 64 с.].

Звісно, кожен факт дає теми для роздумів та дискусій, місця для креативних ідей, нових підходів. На наш погляд, кожен обговорювану вищезгадану тему слід максимально наблизити до специфіки релігієзнавства, його змісту. Так, процес викладання релігієзнавства варто детермінувати основоположними релігієзнавчими принципами: об'єктивності, толерантності, терпимості, історизму, забезпечення свобод совісті і віросповідання, позаконфесійності та ін.

На основі вивчення наукових напрацювань сучасних дослідників, змісту апробованих робочих програм з методики викладання й вивчення релігієзнавства в різних вузах, досвіду роботи багатьох викладачів, приходимо до наступних висновків.

Виходячи з формулювання ключових положень методики викладання релігієзнавства, виокремлюються наступні проблеми курсу: методичні засади вивчення основ знань про релігію; зміст й теоретичні засади викладання релігієзнавства; сутність робочої програми як основи навчально-методичного забезпечення дисципліни "Релігієзнавство"; інформаційне забезпечення навчального процесу та основні методи викладання релігієзнавства; методика підготовки та проведення лекцій та навчальних семінарів з релігієзнавства; організація індивідуальної та самостійної роботи студентів; методичний зміст консультацій та контролю знань як форм роботи зі студентами в процесі вивчення дисципліни; формування педагогічної майстерності викладача релігієзнавства. Таким чином, концептуальними поняттями методики викладання для вивчення релігієзнавчої думки є: навчально-методичне забезпечення дисципліни "Релігієзнавство", теорія навчання й методологія методики викладання, змістові акценти релігієзнавства як науки й навчальної дисципліни.

На переконання професора Анатолія Колодного, "світова освітянська практика вже давно довела, що релігійна і релігієзнавча освіта мають відмінний зміст, різну зорієнтованість і функціональність. Водночас вона засвідчила, що шкільне чи вузівське релігієзнавство не повинне виконувати функцію узгодження поглядів на релігії представників різних конфесій або ж молоді з релігійною і нерелігійною орієнтацією, виховувати людину релігійною, а тим більше конфесійно-релігійною. Основна мета вивчення релігієзнавства – дати молоді повний обсяг об'єктивних, науково вивірених знань про релігію в різних її конфесійних визначеностях, знань з її історії і суспільного функціонування. Академічне релігієзнавство покликане з наукових позицій розглядати релігію в контексті світової культури, розкривати її сутність, функціональність, місце і роль як в суспільстві, так і в житті окремої людини. Саме такий підхід відповідає демократичним вимогам Конституції України, її принципам про відокремлення церкви від держави і школи від церкви, сприяє соціальній злагоді у суспільстві, пошановує суверенність кожного як особистості. В громадянському суспільстві на державному рівні не може бути ні релігійної, ні атеїстичної освіти. Останні можна організувати на приватному чи корпоративному рівнях.

Загальнодержавна освіта має бути лише релігієзнавчою. Це тільки від неучтва дехто з церковних діячів твердить, що релігієзнавча освіта – то є атеїзм. Із-за своєї конфесійної зашореності для них всі інші релігії також є атеїзмом, а ще більше – ересю" [Українське релігієзнавство. - 2005.- №4 (36). - С. 65].

Найавторитетнішою є думка, і на цьому наголошує професор Людмила Филипович, що релігієзнавство є самостійною сферою наукового пізнання, яка має свій специфічний об'єкт дослідження. Об'єктом релігієзнавства є відображення такого особистісного стану людини, який можна назвати станом самовизначення у світі, здобуття нею самої себе на основі відзнайдення того надлюдського, що єднає її з трансцендентним. Предметом релігієзнавства в широкому його аспекті є, окрім природи релігії, також її функціональність. Якщо об'єкт релігієзнавства, а це релігійний досвід особистості, є відносно сталим, то предмет його збільшується за обсягом і дещо змінюється в часі [Там само. - С. 109-110].

Очевидно, академічний характер релігієзнавчої освіти й навчання вимагає уточнення її змістових акцентів, що мають відношення як до загальних світоглядних, так і спеціально спрямованих координат. Такі координати слід враховувати безпосередньо з різною за професійним спрямуванням аудиторією, що підкреслюватиме прикладне призначення релігієзнавства, актуалізуватиме зацікавленість й увагу слухача.

Для прикладу, звернемо погляд на можливі змістові підходи релігієзнавства для вивчення студентами спеціальності "Туризм". Релігієзнавство, як науку, варто розглянути з позицій її міжпредметних зв'язків, в даному випадку пов'язаними з основними поняттями з галузі "Туризм". Це – специфіка, географія й історія релігійного туризму та паломництва; релігієзнавчі оцінки об'єктів релігійного туризму й паломництва; відомі центри релігійного туризму й паломництва; релігійно-моральні та смисло-життєві ціннісні виміри народів світу; духовні святині, релігійна культура, духовність світу та України; конфесійна толерантність релігійного туризму та інші проблеми. Сьогодні особливо помітне прагнення туристичних організацій і релігійних спільнот до якнайтіснішого співробітництва. У туризмі з релігійною метою виокремлюють такі види поїздок:

- ✓ паломництво, тобто відвідування святих місць, щоб вклонитись церковним реліквіям, святиням і взяти участь у відправленні релігійних обрядів;
- ✓ пізнавальні поїздки, щоб ознайомитись з релігійними пам'ятками, історією релігії та релігійною культурою;
- ✓ наукові поїздки - поїздки науковців, які вивчають різні релігії.

Основними центрами релігійного туризму є Єрусалим, Ватикан, Мекка.

Додаткові, допоміжні змістові релігієзнавчі акценти, що співвідносяться із окремими поняттями фахової спеціальності студентів у

вищій школі, не стоять на заваді викладу основної академічної думки в процесі вивчення курсу. Цьому сприяє дидактичний інструментарій методики, до якого відносяться основні форми, види і методи співпраці з студентами.

Так, основними видами роботи є аудиторна й позааудиторна робота студентів. Остання передбачає самостійну роботу студентів з релігієзнавства, що дозволяє збагатити, поглибити, зміцнити й розвинути уявлення за змістом предмету "Релігієзнавство" та його певною вагою в формуванні особистісних і професійних характеристик. Згідно досліджень, важливо пам'ятати, щоб самостійна робота давала хороші результати, її необхідно планувати й організовувати у поєднанні з іншими формами навчання. Вирішальним у цьому є ретельний відбір викладачами і кафедрою змісту та обсягу навчального матеріалу для самостійного вивчення студентами курсу [Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. –К., 2006. - С. 149].

Система керівництва індивідуальною самостійною роботою студентів охоплює: чітке її планування, детальне продумування її організації, безпосереднє або опосередковане керівництво нею з боку викладача, систематичний контроль за поетапними й кінцевими результатами самостійної роботи студентів, оперативне доведення до відома студентів оцінки результатів їх самостійної роботи і внесення відповідних коректив у її організацію.

За видами діяльності самостійну роботу студентів поділяють на навчально-пізнавальну (через мислення, аналіз, синтез тощо) й професійну (або дотичну до професійної: з релігієзнавства, зокрема на прикладі контексту тем "Християнство. Православ'я. Католицизм. Протестантизм. Релігії в Україні", можна, за допомогою пошуково-дослідницького методу, підготувати ілюстрований інформаційний огляд (путівник, "візитівку") видатних святих міста, регіону чи України загалом. З досвіду зазначимо, що часто результати пошуково-дослідницької роботи студентів містять новизну матеріалу на основі опрацьованих першоджерел, іноді маловідомих загалом; розвиваючи особистісні якості, студенти опановують практику спілкування з настоятелями храмів й навчаються методиці ознайомлення з християнськими святинями – об'єктів християнського паломництва, релігійного туризму).

Відтак важливим завданням викладача релігієзнавства є правильна організація самостійної роботи студентів, забезпечення умов успішного її перебігу, що передбачає базову й наукову підготовку викладача, вміння його педагогічно доцільно активізувати пізнавальні сили студентів у навчальному процесі.

Таким чином, самостійна робота студентів з релігієзнавства є одним із інструментаріїв, що розвиває й поглиблює релігієзнавчі знання, робить змістовні акценти відповідно до індивідуальних, особистісних і професійних спрямувань молоді.

Подібно до вищезгадуваних міжпредметних зв'язків, релігієзнавство, як наука з її полідисциплінарною структурою (історією релігії, філософією релігії, психологією релігії, соціологією релігії, географією релігії, релігійною антропологією, релігійною культурологією та ін.) має багато спільних відношень з різними галузями знань, що професійно вивчаються студентами.

Актуальність вивчення релігієзнавства для окремої фахової спеціальності визначається в кожному випадку окремо. В одному з досліджень, що розглядає точки дотику релігієзнавства й медицини, духовності й медицини, історії релігії й медицини, знаходимо яскраві приклади глибокої релігійної духовності видатних лікарів минулого. "Вчитуючись у біографії багатьох видатних лікарів, відзначаємо, що жили вони насамперед вірою". Рудольф Віхров і Луї Пастер, Микола Пирогов і Феофіл Яновський, Іван Павлов і Володимир Філатов, професор В. Войно-Ясенецький (архієпископ Лука) - автор "Нарисів гнійної хірургії", Андрій Блум (митрополит Сурожський Антоній) та ін. Прикладом сучасного лікаря і водночас пастиря душ є Михайло Суховій, доктор медичних наук, настоятеля храму на честь ікони Божої Матері "Пантанаса" на території 9-ї міської лікарні в Києві. У нашій історії найяскравішим прикладом плідного поєднання медицини з релігією може слугувати "Києво-Печерський патерик". Більш сучасним аналогічним документом, який спирається на канони християнської Церкви й, використовуючи останні досягнення медичної науки, викладає моральні засади професійної діяльності лікаря, є всесвітня "Хартія працівників охорони здоров'я". У видрукованій Передмові до неї, зокрема, вказується, що, "виходячи із очевидності створення фундаментального постулату про недоторканість життя, сприяння життю і потребу охороняти життя як основу біоетики, Церква займає позицію, яка є конструктивною і відкритою щодо поступу науки і технологій, коли цей поступ поєднується з розвитком цивілізації... Майбутній лікар ще на студентській лаві має зрозуміти, що ближні потребують його допомоги, присутності, розуміння, любові. Хворий чекає на його сподвижницьку працю й милосердя, знання й культуру, зразкове життя і душевну підтримку... Справжнє мислення професіонала-медика не усвідомлюється без розуміння духовних істин..." [Скрипник Н.В. Духовність і медицина: до проблеми виховання студентів медичних ВЗО. // Науковий вісник інституту гуманітарної підготовки: Випуск 1., - Івано-Франківськ, 2009.- С.177-183.]

Наші переконання про додаткові змістові акценти з предмету релігієзнавства по відношенню, знову ж таки для прикладу, студентів медичних спеціальностей, підтверджуються робочими програми дисципліни "Релігієзнавство" [Робоча навчальна програма з релігієзнавства на 2007-2008 навчальний рік для студентів спеціальності "Стоматологія" / Буковинський державний медичний університет. Кафедра психології та соціології / [Електронний ресурс] Режим доступу до джерела: <http://209.85.129.132/search?q=cache:v80eTUmVbd0J:www.bsmu.edu.ua/files> ; Робоча навчальна програма з релігієзнавства на 2007-2008 навчальний рік для

студентів спеціальності «Фармація». / Буковинський державний медичний університет. Кафедра психології та соціології / [Електронний ресурс] Режим доступу до джерела: <http://www.bsmu.edu.ua/files/division>]. Методом пошуково-дослідницьких робіт студенти з'ясовують такі проблемні завдання: Типологія сучасних віруючих (психологічний аспект); Релігії Сходу та їх вплив на формування східної традиційної медицини; Даоська медицина та її вплив на розвиток сучасних практик психотренінгу, дієти, фітотерапії; Буддійський зміст китайської та тибетської медицини; Проблеми медицини та психології в практичній діяльності протестантських церков ХХ ст.; Мусульманське бачення здорового способу життя; Психотехнічні культури; "Психотерапевтичний" зміст культової практики Церкви сайєнтології; Соціально-психологічні основи формування релігійно-містичних культів; Релігії орієнталістського напрямку; Окультизм та містика, їх вплив на психічний стан людини тощо.

Наводячи лише окремі паралелі актуальності вивчення релігієзнавчої думки для різних за суттю спеціальностей (туристичні, медичні), бачимо, що існує вагома аргументація викладання й вивчення такої самостійної навчальної дисципліни як релігієзнавство. Вищенаведені приклади черговий раз ілюструють поліфункціональність релігієзнавства. Подібний досвід можна демонструвати з багатьма іншими фаховими спеціальностями (правознавчими, наприклад, де основна ключова проблема – свобода совісті й віросповідання та ін.; економічними – проблема співвідношень релігійно-духовного й матеріального багатства та ін.; філологічними – проблема сакральних мов, перекладів священних книг та ін.; мистецькими – релігійне мистецтво в різних його видах (релігійна архітектура, скульптура, музика, хорівий спів, танці, вертепи, вистави, театралізовані дійства, іконопис, стінопис, інтер'єр храмів, різьблення іконостасів, релігійна вишивка та чимало іншого).

Академічне релігієзнавство покликане з наукових позицій аналізувати релігію в контексті тієї чи іншої культури народу, розкривати її сутність, місце і роль в суспільстві.

Вирішення акцентованої вище проблеми відносно відокремленої форми й змісту вивчення релігієзнавства від інших філософських дисциплін пояснюється самостійністю й специфікою релігієзнавства як науки. Актуальність вивчення релігієзнавства пояснюється й тим, що релігієзнавча освіта, а відтак і релігієзнавче виховання, є одним із факторів формування й розвитку особистості молодшої людини. Релігієзнавча освіта і виховання водночас постають як дієвий засіб формування духовності народу.

За словами дослідників, деформоване релігійне навчання і виховання мало приносить користі у розвитку духовності. Воно формує у молоді недовіру до традиційних духовних цінностей українського суспільства, нетерпимість до інших релігійних вірувань, принижує її громадську гідність. Тому деформованні методи релігієзнавчої освіти, насильницькі форми пропаганди будь-яких релігійних вірувань повинні підлягати обмеженню, а в

окремих випадках - і заборонені. Релігієзнавча освіта і виховання повинні здійснюватись на принципах гуманізму, толерантності і дотримання принципу свободи совісті, свободи віросповідного вибору. Вони повинні спрямовуватись в руслі толерантизації міжконфесійних відносин і забезпечення стабільності суспільства [Українське релігієзнавство.- 2005. - №4 (36).- С.261-262].

Отже, зміст вивчення й функціональне призначення навчального курсу релігієзнавства у вищій школі полягає насамперед в академічності дисципліни, про що говорять численні наукові праці. Вагоме змістове наповнення у вивченні дисципліни складатиме попередньо продумана релігієзнавча проблематика, що має відношення як до особистісних, так і до різних професійних зацікавлень молоді.

Значна доля відповідальності покладається на викладача релігієзнавства, науковця, що безпосередньо контактує з аудиторією студентської молоді. Функціональне призначення викладача релігієзнавства варто розглянути сторінками наступних досліджень, що складає одну з перспектив дослідження.

Проблема вивчення релігієзнавчої думки в змісті різних дисциплін (історія, філософія) унеможлиблює різноманітні підходи до глибшого осмислення курсу, доповнюється й іншими складнощами. До них відносяться вдосконалення змісту методики викладання релігієзнавства, ефективність методології методики релігієзнавства, оприлюднення досвіду викладання й вивчення релігієзнавства. Важливо зазначити, що наявність проблем (ефективність дидактичних засад й методології методики, досвід викладання й навчання, змістові акценти, самостійність релігієзнавства як навчальної дисципліни тощо) зумовлює перспективи наступних досліджень, їх обговорення та окреслення шляхів вирішення.

Висновками з досліджуваної проблеми є наступні положення:

- процес вивчення релігієзнавства є предметом дослідження методики викладання, що має міжпредметні зв'язки з теорією навчання у вищій школі, професійною педагогікою, педагогічною психологією;
- концептуальними поняттями методики викладання релігієзнавства є: навчально-методичне забезпечення дисципліни "Релігієзнавство", теорія навчання релігієзнавства й методологія методики викладання релігієзнавства, змістові акценти релігієзнавства як науки й навчальної дисципліни;
- академічний характер релігієзнавчої освіти й навчання вимагає конкретизації змісту, що має відношення як до загальних світоглядних, так і фахових координат. Такі координати слід враховувати безпосередньо перед різною за професійним спрямуванням аудиторією, що підкреслює прикладне призначення релігієзнавства, актуалізує зацікавленість й увагу слухача;
- самостійна робота студентів з релігієзнавства є одним із інструментаріїв, що розвиває й поглиблює релігієзнавчі знання,

- робить змістові наголоси відповідно до індивідуальних, особистісних й професійних спрямувань молоді;
- релігієзнавство як наука з її полідисциплінарною структурою (історією релігії, філософією релігії, психологією релігії, соціологією релігії, географією релігії, етнологією релігії, політологією релігії та ін.) має багато спільних відношень з різними галузями знань, що вивчаються професійно;
 - академічне релігієзнавство покликане з наукових позицій аналізувати релігію в контексті культури того чи іншого народу, розкривати її сутність, місце і роль в суспільстві;
 - релігієзнавча освіта, а відтак й релігієзнавче виховання, є факторами формування й розвитку особистості молодої людини. Релігієзнавча освіта і виховання розглядаються як дієвий засіб формування духовності народу;
 - освітні трансформації спонукають до інтегрованого вивчення дисципліни, що є однією з актуальних проблем;
 - функціональне призначення викладача релігієзнавства; проблема вдосконалення змісту методики викладання релігієзнавства, ефективності методології методики релігієзнавства, оприлюднення досвіду викладання й вивчення релігієзнавства та ін. складають перспективу дослідження.

А н о т а ц і ї

В своей статье «Методика преподавания и изучения религиоведения» С.Ковцуняк раскрывает содержание методики преподавания и изучения религиоведения в основных концептуальных понятиях и категориях. Методика преподавания религиоведения рассматривается автором как профессиональная дисциплина, которая объединяет достижения дидактики и теоретических и методологических проблем религиоведения. Очерчиваются проблемы и перспективы изучения религиоведческой мысли в Украине.

Ключевые слова: методика преподавания религиоведения; методология методики; религиоведения у высшей школе; содержание методики изучения религиоведения: понятия, категории; религиоведческое образование и воспитание.

Svitlana Kovcunyak. A technique of teaching and study religion knowledge.

The research uncovers the contents of a technique of teaching and study religion knowledge in main conceptual concepts and categories. The technique of teaching religion knowledge is considered by the author as professional discipline, which integrates reachings didactical both theoretical and methodological problems religion knowledge. The problems and perspectives of study religion knowledge of a think(idea) in Ukraine are outlined.

Key word: a technique of teaching religion knowledge; the methodology of a technique; religion knowledge at a higher school; the contents of a technique of study religion knowledge: concepts, category; religion knowledge formation and education.